

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 17.12.1996, sp. zn. 2 Tzn 96/96, ECLI:CZ:NS:1996:2.TZN.96.1996.1

Číslo: 3/1998

Právní věta: Při posuzování otázky, zda byl naplněn znak v úmyslu trvale se vyhnout výkonu služby v ozbrojených silách podle § 269 odst. 1 tr. zák., se za trvalé vyhnutí považuje i skutečnost, že pachatel pojal úmysl se výkonu vojenské služby dlouhodobě nepodrobit.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 17.12.1996

Spisová značka: 2 Tzn 96/96

Číslo rozhodnutí: 3

Číslo sešitu: 1

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Nenastoupení služby v ozbrojených silách

Předpisy: 140/1961 Sb. § 269 odst. 1

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

K stížnosti pro porušení zákona Nejvyšší soud České republiky vyslovil, že rozsudkem Okresního soudu v Litoměřicích ze dne 15. 3. 1995 sp. zn. 6 T 35/95, jímž byl ve výroku o trestu uložen trest podle § 247 odst. 2 tr. zák., byl porušen zákon ve prospěch obviněného J. F.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Okresního soudu v Litoměřicích ze dne 15. 3. 1995 sp. zn. 6 T 35/95 byl obviněný J. F. uznán vinným

1) trestným činem nenastoupení služby v ozbrojených silách podle § 269 odst. 1 tr. zák., protože dne 5. 4. 1994 do 10.00 hod. ani později bezdůvodně nenastoupil vojenskou základní službu k VÚ 1859 Rakovník, ač řádně převzal povolávací rozkaz č. C 542296,

2) trestnými činy krádeže podle § 247 odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. zák. a poškozování cizí věci podle § 257 odst. 1 tr. zák., jichž se dopustil řadou násilných vniknutí do osobních automobilů, jejich poškozením a zmocněním se tam uložených věcí, a to v době od 3. 1994 do 3. 9. 1994.

Za to byl odsouzen:

1) podle § 247 odst. 2 tr. zák., za použití § 35 odst. 2 tr. zák., k souhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 14 měsíců nepodmíněně, a to za trestnou činnost spáchanou od 6. 8. 1993 do

19. 5. 1994, za současného zrušení výroků o trestu z trestních příkazů Okresního soudu v Litoměřicích ze dne 21. 4. 1994, sp. zn. 3 T 35/94 a Okresního soudu v Děčíně ze dne 19. 5. 1994 sp. zn. 3 T 194/94.

Podle § 39a odst. 1 písm. b), odst. 2 písm. b) tr. zák. byl pro výkon tohoto trestu zařazen do věznice s dozorem.

2) podle § 247 odst. 2 tr. zák. za použití § 35 odst. 1 tr. zák. k úhrnnému trestu odnětí svobody v trvání 18 měsíců nepodmíněně za trestnou činnost spáchanou od 31. 5. 1994 do 3. 9. 1994.

Podle § 39a odst. 1 písm. b), odst. 2 písm. b) tr. zák. byl pro účely výkonu tohoto trestu zařazen do věznice s dozorem.

Dále bylo rozhodnuto o náhradě škody, resp. o odkázání poškozených na řízení ve věcech občanskoprávních.

Tento rozsudek nabyl právní moci dne 31. 3. 1995.

Proti uvedenému pravomocnému rozsudku podal ministr spravedlnosti stížnost pro porušení zákona, a to ve prospěch obviněného J. F. Z jejího písemného vyhotovení je patrné, že je napadán výrok o vině trestným činem nenastoupení služby v ozbrojených silách podle § 269 odst. 1 tr. zák. a celý výrok o trestu.

Pokud jde o výrok o vině uvedeným trestným činem, má ministr spravedlnosti za to, že opatřeními a provedenými důkazy nebyl dostatečně obviněnému J. F. prokázán úmysl trvale se vyhnout vojenské činné službě. K naplnění skutkové podstaty trestného činu podle § 269 odst. 1 tr. zák. se podle stížnosti pro porušení zákona požaduje speciální úmysl vyhnout se službě trvale, nikoli prostý úmysl vojenskou službu v konkrétním termínu nenastoupit. Takové jednání postihuje ustanovení § 270 odst. 1 tr. zák., přičemž objektivní znaky jeho skutkové podstaty jsou v podstatě shodné s ustanovením § 269 odst. 1 tr. zák. (tedy nenastoupení služby do 24 hod. po uplynutí lhůty stanovené povolávacím rozkazem). Rozdíl je ovšem ve formě zavinění, jež je v ustanovení § 270 odst. 1 tr. zák. alternativní (úmysl nebo nedbalost, nikoli však speciální úmysl službu v ozbrojených silách nenastoupit a nekonat nikdy). Za nevyvratitelnou považuje v této souvislosti obhajobu obviněného v tom, že ve včasném návratu z Německa mu zabránila porucha automobilu. Jeho jednání proto mělo být posouzeno toliko jako trestný čin nenastoupení služby v ozbrojených silách podle § 270 odst. 1 tr. zák.

K porušení zákona v neprospěch obviněného J. F. došlo podle stížnosti pro porušení zákona i ve výroku o trestu, byť tento výrok je dílem formulován tak, že z výroku o vině trestným činem podle § 269 odst. 1 tr. zák. nevychází.

Podle názoru ministra spravedlnosti měl Okresní soud v Litoměřicích při rozhodování o trestu v projednávané věci uložit obviněnému J. F. za trestný čin nenastoupení služby v ozbrojených silách podle § 269 odst. 1 tr. zák., dokonáný dne 6. 4. 1994, a za trestnou činnost, jíž byl uznán vinným pravomocnými trestními příkazy Okresního soudu v Litoměřicích ze dne 21. 4. 1994 sp. zn. 3 T 35/94 a Okresního soudu v Děčíně ze dne 19. 5. 1994 sp. zn. 3 T 194/94, souhrnný trest, čímž by zhojil pochybení, jehož se neuložením souhrnného trestu dopustil Okresní soud v Děčíně, a dále za trestné činy krádeže podle § 247 odst. 1, písm. b), odst. 2 tr. zák. a poškozování cizí věci podle § 257 odst. 1 tr. zák., dokonané 3. 9. 1994, měl být obviněnému uložen samostatný úhrnný trest odnětí svobody.

Pro úplnost se konstatuje i to, že při ukládání souhrnného trestu pochybil Okresní soud v Litoměřicích i tím, že trest uložil v sazbě § 247 odst. 2 tr. zák., jež činí šest měsíců až tři léta, zatímco u trestného činu podle § 269 odst. 1 tr. zák. je stanovena trestní sazba od jednoho roku do pěti let.

Ze všech uvedených důvodů proto ministr spravedlnosti závěrem podané stížnosti navrhl, aby Nejvyšší soud České republiky podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že pravomocným rozsudkem Okresního soudu v Litoměřicích ze dne 15. 3. 1995 sp. zn. 6 T 35/95, pokud jím byl J. F. uznán vinným trestným činem nenastoupení služby v ozbrojených silách podle § 269 odst. 1 tr. zák., a pokud mu jím byl uložen souhrnný trest odnětí svobody v trvání 14 měsíců za trestnou činnost spáchanou od 6. 8. 1993 do 19. 5. 1994 a úhrnný trest odnětí svobody v trvání 18 měsíců za trestnou činnost spáchanou od 31. 5. 1994 do 3. 9. 1994, byl v neprospěch obviněného porušen zákon v ustanovení § 2 odst. 6 tr. ř. ve vztahu k ustanovení § 269 odst. 1 tr. zák., jakož i v ustanovení § 35 odst. 2 tr. zák., podle § 269 odst. 2 tr. ř., aby toto rozhodnutí zrušil a dále aby postupoval podle § 270 odst. 1 tr. ř.

Nejvyšší soud České republiky přezkoumal na podkladě stížnosti pro porušení zákona ve smyslu ustanovení § 267 odst. 1 tr. ř. správnost všech výroků napadeného rozhodnutí, jakož i řízení, které mu předcházelo, a dospěl k následujícím závěrům:

Shodně jako ve věci 2 Tzn 99/96, týkající se obviněného J. F. se Nejvyšší soud neztotožnil s argumentací stížnosti pro porušení zákona v tom, že obviněný svým jednáním nenaplnil zákonné znaky trestného činu nenastoupení služby v ozbrojených silách podle § 269 odst. 1 tr. zák. Tohoto trestného činu se dopustí ten, kdo v úmyslu vyhnout se vojenské nebo zvláštní službě trvale, nenastoupí službu v ozbrojených silách do 24 hodin po uplynutí lhůty uvedené v povolávacím rozkaze.

Narozdíl od skutkové podstaty trestného činu podle ustanovení § 270 odst. 1 tr. zák., kde postačí i zavinění z nedbalosti u trestného činu podle § 269 odst. 1 tr. zák. je právě znak „trvale“ znakem základním, odlišujícím obě do jisté míry podobné, skutkové podstaty.

Je sice faktem, že prokázání úmyslu pachatele trestného činu podle § 269 odst. 1 tr. zák. trvale se vyhnout vojenské službě nebývá v praxi vždy snadné, avšak oproti názoru podané stížnosti není nezbytné, aby pachatel v konkrétní věci tento úmysl přímo doznal. Ten lze dovodit i z ostatních důkazů, především pak z konkrétního chování pachatele.

V této souvislosti je nutné poukázat na skutečnost, že podle ustálené soudní praxe, od níž Nejvyšší soud nevidí žádný důvod se odchylovat, se za trvalé vyhnutí považuje i to, když pachatel pojal úmysl se výkonu vojenské služby dlouhodobě nepodrobit.

Trestní stíhání obviněného J. F. bylo zahájeno dne 23. 11. 1994 tím, že mu vyšetřovatel Policie České republiky, Okresního úřadu vyšetřování v Rumburku, písemně sdělil, že jej stíhá pro trestný čin nenastoupení služby v ozbrojených silách podle § 269 odst. 1 tr. zák., a to na podkladě žádosti Okresní vojenské správy Děčín o zahájení trestního stíhání č. j. 1010/94 ze dne 8. 11. 1994. V ní je uvedeno, že obviněnému byl zaslán povolávací rozkaz, doručený mu dne 8. 3. 1994, podle něhož se měl obviněný hlásit dne 5. 4. 1994 u vojenského útvaru 1859 Rakovník. Vojenský útvar 1859 Rakovník dne 28. 11. 1994 Policii ČR sdělil, že obviněný J. F. v uvedeném termínu ani v náhradním termínu, který byl stanoven na den 13. 4. 1994, nenastoupil k útvaru a nenastoupil ani později.

Při výslechu dne 6. 12. 1994 (po sdělení obvinění) obviněný do protokolu uvedl, že povolávací rozkaz mu byl řádně doručen dne 8. 3. 1994 a měl nastoupit k výkonu vojenské služby dne 5. 4. 1994 k vojenskému útvaru 1859 Rakovník. Bylo to již podruhé, co měl k výkonu vojenské služby nastoupit a nenastoupil. Po převzetí povolávacího rozkazu byl rozhodnut na vojnu nastoupit, už jen proto, že byl v té době za nenastoupení na vojnu dne 4. 1. 1994 trestně stíhán vyšetřovatelem v Rumburku. Dva dny před termínem nástupu se rozhodl jet za kamarádem do SRN, toho však nenašel a při jeho hledání se mu údajně rozbilo auto. Pokoušel se ho opravit, přespával v něm a pak se s ním vrátil domů. Doma si uvědomil, že měl být již jeden den u útvaru. Nepokusil se podat zprávu ani k útvaru

ani na OVS do Děčína. Stejně jako v prvním případě se rozhodl počkat, až se někdo ozve z vojenského útvaru Rakovník nebo OVS Děčín. Za celou dobu až do jeho vzetí do vazby se tak nestalo. Naopak dne 5. 9. 1994 převzal další povolávací rozkaz s termínem k nástupu dne 4. 10. 1994 k vojenskému útvaru 4638 Janovice nad Úhlavou. To se již nestalo, protože byl zadržen a vzat do vazby pro majetkovou trestnou činnost.

Záměr obviněného vyhybat se výkonu vojenské služby dlouhodobě je patrný z jeho dalšího jednání. Sám doznal, že si uvědomil po příjezdu ze SRN, že měl být jeden den u útvaru. Pokud by mělo být jeho tvrzení nastoupit výkon vojenské služby míněno vážně, měl možnost do 24 hodin po uplynutí lhůty uvedené v povolávacím rozkaze k přidělenému útvaru nastoupit. Neučinil nejen to, ale ani žádná opatření k tomu, aby sdělil příslušným orgánům důvody, proč včas a řádně vojenskou službu v daném termínu, tentokrát již opakovaně, nenastoupil. Skutečnost, že se již v minulosti vyhybal výkonu vojenské služby, za což byl trestně stíhán, svědčí sama o sobě o tom, že si byl velmi dobře vědom následků svého počínání, ale i o jeho postoji k vojenské službě vůbec.

Za této důkazní situace stejně tak jako soud prvního stupně neměl Nejvyšší soud žádné pochybnosti o tom, že obviněný, když dne 5. 4. 1994, ani v následujících 24 hodinách, ani později, vojenskou službu u vojenského útvaru 1859 Rakovník nenastoupil, činil tak v úmyslu trvale se vyhnout vojenské činné službě. Právní kvalifikaci, pokud byl uznán vinným trestným činem nenastoupení služby v ozbrojených silách podle § 269 odst. 1 tr. zák., považuje proto Nejvyšší soud za správnou a plně odpovídající uvedenému zákonnému ustanovení. V tomto směru proto zákon porušen nebyl.

Pokud jde o napadený výrok o trestu, shledal Nejvyšší soud argumentaci podané stížnosti za důvodnou pouze z části. Soud prvního stupně, ač se samotný výrok o trestu může jevit jako nepřehledný, správně rozhodl, když uložil trest jednak souhrnný podle § 35 odst. 2 tr. zák. a jednak úhrnný podle § 35 odst. 1 tr. zák. K pochybení soudu prvního stupně však došlo v případě ukládání souhrnného trestu. Tento trest byl, jak vyplývá z výroku o trestu, ukládán podle § 247 odst. 2 tr. zák., jehož sazba činí od 6 měsíců do 3 let odnětí svobody, zatím co trestní sazba u trestného činu podle § 269 odst. 1 tr. zák. je přísnější, neboť je stanovena od 1 roku do 5 let odnětí svobody. Souhrnný trest měl být za sbíhající se trestné činy vyměřen v sazbě nejpřísnějšího z nich, v projednávaném případě podle § 269 odst. 1 tr. zák.

Nejvyšší soud proto podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že rozsudkem Okresního soudu v Litoměřicích ze dne 15. 3. 1995 sp. zn. 6 T 35/95, jímž byl ve výroku o trestu označeném ad 1. uložen trest podle § 247 odst. 2 tr. zák., byl porušen zákon ve prospěch obviněného J. F. Protože stížnost pro porušení zákona byla podána ve prospěch obviněného a po lhůtě stanovené v § 272 tr. ř., učinil Nejvyšší soud jen tento tzv. akademický výrok o porušení zákona a vadné rozhodnutí nezrušil.